

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доц. Ігор ГЕРУШ

“ 06 ” 2021 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 226 Фармація, промислова фармація
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь молодший бакалавр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 2

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедри суспільних наук та українознавства, психології та філософії
(назва кафедри)

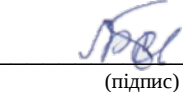
Схвалено на методичній нараді кафедри суспільних наук та українознавства
30 серпня 2021 року (протокол №1).

В. о. завідувача кафедри Антоній МОЙСЕЙ

Схвалено на методичній нараді кафедри психології та філософії 25 серпня 2021 року
(протокол №1).

В. о. завідувача кафедри Марина ТИМОФІЄВА
(підпис)

Схвалено предметною (цикловою) комісією соціальних та гуманітарно-економічних
дисциплін 31 серпня 2021 року (протокол №1).

Голова предметної (циклової)
комісії Лідія ПОТАПОВА
(підпис)

Чернівці – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Суспільних наук та українознавства
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Потапова Лідія Борисівна – викладач фахового коледжу Буковинський державний медичний університет potapova.lidiia@bsmu.edu.ua Слубська Анна Ярославівна – кандидат філософських наук, викладач фахового коледжу Буковинський державний медичний університет anna.slubska@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/suspilnih-nauk-ta-ukrayinoznnavstva/
Веб-сайт кафедри	http://snu.bsmu.edu.ua/
E-mail	society@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану 3, 3 поверх
Контактний телефон	+38 (0372) 52-08-71

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	28
Семінарські заняття	32
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Вивчення основ економічної теорії відіграє важливу роль у гуманітарній освіті сучасного медичного молодшого фахівця, оскільки саме економічна теорія виконує світоглядну, пізнавальну та методологічну функції забезпечуючи інтеграцію гуманітарних, фундаментальних та професійних дисциплін у підготовці молодших медичних фахівців галузі знань за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація».

Вивчення соціології дає можливість студентам зрозуміти сутність та особливості соціальних законів, закономірностей, за якими функціонують соціальні групи, спільноти, суспільство в цілому. Значна увага приділяється ролі людського потенціалу в суспільстві, проблемам взаємовідносин людини та соціуму, гармонізації цього процесу.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocziyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovor-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Етика та деонтологія у медицині	Біологічна фізика з фізичними методами аналізу
Історія України та української культури	Патологічна фізіологія
Психологія	Гігієна у фармації та екологія
Логіка	Безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки
Економічна теорія	Екстремальна медицина
Релігієзнавство	Соціальна фармація

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економічної теорії та соціології» є ознайомлення студентів з найбільш актуальними проблемами економічного розвитку суспільства та сформувати у молодих спеціалістів економічне мислення, адекватна до специфіки соціально-економічних перетворень, що дасть змогу з нових світоглядних, концептуальних позицій усвідомити наявні та гіпотетичні суперечності життя й використовувати їх у майбутній практичній діяльності.

6.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи економічної теорії та соціології» є допомога студентам зрозуміти трансформаційні процеси в економіці України, проблеми перехідної економіки, зорієнтуватися у виборі ефективного управлінського рішення, набути первинних навичок раціональної економічної поведінки.

Знання набуті студентами після вивчення економічної теорії, стануть теоретичною та методологічною базою для подальшого опанування медицини, яка розвивається й удосконалюється в умовах ринкової економіки.

Об'єктивно, на наукових засадах, визначати місце і роль соціології в системі соціогуманітарних наук, вміти простежити міжпредметні зв'язки:

- аналізувати стан соціальних інститутів нашого суспільства, їх взаємозв'язки, і вплив на інститут охорони здоров'я (економічні інститути, політичні, відтворення, виховні, культурні та ін.).
- визначити своє місце в соціальній структурі суспільства, а також соціальні ролі, які може виконувати медик молодший спеціаліст в своєму житті.
- оцінити характер взаємозв'язку "природа – людина – суспільство", виробити власне ставлення до ролі новітніх наукових досягнень в розвитку людства, зокрема, в системі охорони здоров'я (проблема клонування, трансплантація, генна інженерія, кріобіологія, евтаназія).
- використовувати отримані теоретичні знання для оцінки конкретних ситуацій, що виникають в повсякденному житті; передбачувати та аналізувати можливі наслідки таких ситуацій.
- володіти основами соціологічного аналізу, формувати соціологічну культури.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. Інтегральна:

здатність розв'язувати у процесі навчання типові спеціалізовані завдання та ситуаційні задачі, які передбачають застосування положень і методів відповідної науки. Критично осмислювати та вирішувати практичні проблеми у професійній діяльності, правильно формувати судження та зрозуміло доносити власні знання і висновки з обґрунтуванням для фахової та нефахової аудиторії.

7.2. Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати одержані знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність до вирішення професійних проблеми та поставлених завдань.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та представниками іншої галузі.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 11. Навики здійснення безпечної діяльності та охорони навколишнього середовища, розуміння необхідності та дотримання правил безпеки життєдіяльності.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

7.3. Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

- ФК 1.** Здатність використовувати законодавчу, нормативно-правову бази України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.
- ФК 3.** Здатність проводити інформативну та санітарно-просвітницьку роботу серед населення.
- ФК 13.** Здатність організовувати систему звітності та обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) в аптечних закладах, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство, документування та управління якістю згідно з нормативно-правовими актами України.
- ФК 14.** Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту в професійній діяльності аптечних закладів.
- ФК 15.** Здатність використовувати основні положення маркетингу у сфері лікарського забезпечення населення.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- предмет економічної теорії, її мету;
- методи дослідження економічних процесів та економічних законів, функції економічної теорії, етапи розвитку економічної теорії;
- суть матеріального виробництва як основи життєдіяльності людського суспільства;
- товарну організацію виробництва; виникнення, суть та функції грошей;
- виникнення прибутку та капіталу;
- визначати предмет соціології, мету та функції;
- різницю між соціологією та медичною соціологією.

8.2. Вміти:

- аналізувати форми суспільного виробництва;
- розкрити суть суспільного виробництва;
- характеризувати суть ринкових відносин;
- характеризувати історичні етапи розвитку соціології, мікро- та мікросоціологію;
- аналізувати особистість як соціальну істоту, її статуси, роль та стан в суспільстві;
- розкривати сутність соціальної поведінки та соціального конфлікту, функції та особливості соціальної поведінки;
- розкривати суть основних термінів науки соціологія: прикладна та теоретична соціологія, стратифікація, соціалізація, девіантна поведінка;
- проводити міні соціологічні анкетування та опитування.

8.3. Демонструвати програмні результати

Загальні

ПРЗ 1. Знання структури сучасної системи охорони здоров'я України; основ законодавства в системі охорони здоров'я та основних нормативно-правових документів, що регламентують фармацевтичну діяльність.

ПРЗ 2. Знання принципів організації роботи та управління аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

Фахові

ПРФ 1. Здійснювати організаційні функції в управлінні аптечними закладами та їх структурними підрозділами, керуючись вимогами діючої законодавчої, нормативно-правової бази України.

ПРФ 2. Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності.

ПРФ 3. Дотримуватися фармацевтичного порядку і санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів; виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРФ 7. Використовувати інформаційно-комунікативні технології в сфері професійної

діяльності.

ПРФ 9. Здійснювати загальне та маркетингове управління асортиментною, товарно-інноваційною, ціновою, збутовою політиками суб'єктів фармацевтичного ринку з урахуванням сучасних ринкових процесів.

ПРФ 10. Розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптових, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій.

ПРФ 14. Здатність використовувати різноманітні методи, зокрема сучасні інформаційні технології, для ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях.

ПРФ 15. Уміння відповідально ставитись до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

ПРФ 16. Здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС) – 1 модуль ««Основи економічної теорії та соціології»», який складається з двох змістових модулів.

9.1. Конкретні цілі вивчення змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Економічна теорія

- Визначати предмет економічної теорії, її мету. Методи дослідження економічних процесів та економічних законів, функції економічної теорії, етапи розвитку економічної теорії.
- Розкривати суть суспільного виробництва.
- Розкривати суть матеріального виробництва як основи життєдіяльності людського суспільства.
- Аналізувати форми суспільного виробництва .
- Розкривати товарну організацію виробництва. Виникнення, суть та функції грошей.
- Пояснювати виникнення прибутку та капіталу.
- Характеризувати суть ринкових відноси.

Змістовий модуль 2. Соціологія

- Визначати предмет соціології , мету та функції.
- Відрізнати та характеризувати історичні етапи розвитку соціології, мікро- та мікросоціологію.
- Розкривати суть основних термінів науки соціологія: прикладна та теоретична соціологія, стратифікація, соціалізація, девіантна поведінка.
- Аналізувати особистість як соціальну істоту, її статуси, роль та стан в суспільстві.
- Розкривати сутність соціальної поведінки та соціального конфлікту, функції та особливості соціальної поведінки.
- Розуміти різницю між соціологією та медичною соціологією.
- Вміти проводити міні соціологічні анкетування та опитування.

9.2. Тематична структура змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Економічна теорія

Тема 1: Основи економічної теорії. Основні поняття та категорії

Предмет економічної теорії, її мета і функції. Зародження економічної теорії і основні етапи її розвитку. Метод економічного аналізу. Зв'язок економічної теорії з іншими науками.

Економічна система суспільства. Матеріальне виробництво, продуктивні сили, виробничі відносини, спосіб виробництва, суспільно-економічна формація. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку економічної системи України.

Економічні категорії та закони. Розвиток економічної думки в Україні.

Тема 2: Суспільне виробництво і відтворення. Економічне зростання

Суспільне виробництво і його основні фактори. Робоча сила. Предмети і засоби праці.

Суспільний продукт, його властивості і структура. Необхідний і додатковий продукт. Виробництво, розділ, обмін і споживання суспільного продукту. Національне багатство.

Відтворення. Економічне зростання і його типи. Ефективність виробництва.

Тема 3: Товарна організація виробництва і її роль в економічному розвитку суспільства

Форми суспільного виробництва. Натуральне виробництво, Товарне виробництво і його роль в різних способах виробництва.

Товар та його властивості. Відміна товару від продукту. Споживна вартість товару. Якість товару. Мінова вартість. Протиріччя між споживною вартістю товару і вартістю, форми їх вирішення. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. Величина вартості товару.

Розвиток форми вартості. Виникнення, суть і функцій грошей. Паперові гроші. «Електронні гроші». Закон грошового обігу. Інфляція: сутність, причини виникнення, наслідки та шляхи подолання інфляції. Конвертованості грошей. Валютні курси. Девальвація. Проблеми забезпечення стійкості обігу. Закон вартості та його функції. Дія закону вартості в системі охорони здоров'я.

Тема 4: Теорія вартості і капіталу.

Розвиток теорії вартості. Трудова теорія вартості, розробка її положень класичною школою політичної економії та марксистською політичною економією. Сучасні економічні теорії вартості. Класики буржуазної політичної економії, марксизм та сучасні західні науковці про капітал. Суть капіталу.

Перетворення грошей в капітал. Гроші як гроші і гроші як капітал. Фактори, що визначають величину вартості товару робоча сила.

Виробництво додаткової вартості. Додаткова вартість. Необхідний і додатковий робочий час. Необхідна і додаткова праця.

Норма додаткової вартості. Абсолютна додаткова вартість. Відносна додаткова вартість.

Капіталістичне нагромадження, його фактори та соціальні наслідки. Прибуток і норми прибутку. Вартість та ціна виробництва. Диференціація капіталу та прибутку. Торговий капітал і торговий прибуток. Позичковий капітал і позичковий процент.

Капіталістична земельна рента. Диференціальна і абсолютна земельна рента. Монопольна рента. Рента в добувній промисловості. Оренда плата та ціна землі.

Монополістичний капітал і його форми. Монополії та конкуренція. Роль монополій у світовому господарстві. Особливості сучасної монополізації та її наслідки.

Тема 5: Власність і форми підприємницької діяльності.

Поняття власності. Власність як економічна категорія. Суб'єкти й об'єкти власності.

Різноманітність форм власності і діалектика їх змісту. Об'єктивна зумовленість різних форм власності в ринковій економіці.

Сутність підприємництва і умови його існування. Функції та форми існування підприємництва.

Тема 6: Ринкова система та механізм її регулювання. Охорона здоров'я в умовах ринку

Поняття ринку. Ринок як економічна категорія і форма організації суспільного виробництва. Основні функції ринку. Роль ринку у розвитку економічної системи. Поняття структури ринку. Види ринків, ціноутворення та функції ціни. Особливості формування ціни на медичну послугу в умовах ринку.

Закони ринку: закон попиту та пропозиції, закон конкуренції.

Тема 7: Підприємство і підприємницька діяльність, специфіка підприємництва в системі охорони здоров'я.

Підприємство: сутність і функції. Види підприємств згідно форм власності індивідуальні, колективні, приватні, державні. Перспективи розвитку підприємств.

Підприємництво: економічний зміст. Функції підприємництва. Особливості підприємництва в охороні здоров'я.

Тема 8. Фінансово-кредитна система. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні

Суть і функції фінансів. Суб'єкти фінансових відносин. Фінансова система. Бюджетна система. Державний бюджет. Доходи і витрати державного бюджету.

Фінансова політика держави. Дефіцитне фінансування. Фінансове оздоровлення економіки. Фінансування витрат на охорону здоров'я. економічні проблеми переходу до страхової медицини.

Суть і принцип організації кредиту. Кредитна система. Процентна ставка, її роль і фактори динаміки. Роль фінансово-кредитної політики в підвищенні ефективності суспільного виробництва. Реформа фінансової та банківської системи.

Банки, їх роль і функції. Банківська система. Фінансово-кредитна діяльність банків.

Тема 9: Суспільне відтворення у цілому.

Відтворення: багатогранність процесу. Відтворення сукупного суспільного продукту. Відтворення робочої сили. Відтворення виробничих відносин. Відтворення природних ресурсів. Сучасна структура економіки її динаміка. Пропорції і диспропорції. Пріоритетні напрями розвитку економіки.

Нагромадження, його ефективність і напрями розвитку. Сутність нагромадження та його джерела. Закон нагромадження. Фонд нагромадження і його структура. Інвестиційна політика.

Теорія економічного циклу. Зовнішні і внутрішні фактори циклу. Цикл відтворення та економічне зростання.

Тема 10. Основні риси і тенденції розвитку світового господарства.

Сучасний світ: різноманітність, суперечливість, взаємозалежність. Світове господарство, його суть об'єктивні основи становлення та особливості розвитку на сучасному етапі. Загальносвітовий характер сучасних продуктивних сил і економічного прогресу. Інтернаціоналізація виробництва.

Різнобічне співробітництво країн. Форми сучасних міжнародних економічних зв'язків. Проблеми перебудови світових господарських зв'язків. Новий міжнародний економічний і інформаційний порядок. Україна в міжнародному поділі праці.

Суть і об'єктивні основи міжнародної економічної інтеграції. Міжнародний поділ праці: принцип і форми. Міжнародні економічні відносини. Міжнародні організації. Проблема інтеграції економіки України в світове господарство. Економічні аспекти глобальних проблем.

Змістовий модуль 2. Соціологія

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.

Науковий статус соціології, об'єкт та предмет соціологічної науки. Принципи об'єктивності, історизму та системний підхід як методи соціального пізнання. Закони та категорії соціології. Місце соціології в системі суспільних наук. Структура і функції соціологічної науки.

Тема 2. Історія розвитку соціологічних вчень.

Історичні передумови виникнення соціології, розвиток емпіричних соціологічних досліджень. Соціально-філософські проблеми суспільства і соціального пізнання у працях Демокріта, Платона, Аристотеля, Сократа. Соціальне значення епохи Середньовіччя.

О.Конт і його погляди на соціологію. Соціологічні школи кінця XIX - початку XX ст.

Класичний період у розвитку світової соціології (Г.Спенсер, М.Вебер, Е.Дюркгейм, К.Маркс та ін.). Соціологія XX ст. Індустріалізм 20-30 років, "технологізація" та "індустріалізація" соціологічного знання. Історія розвитку соціології медицини, основні категорії соціології медицини.

Тема 3. Суспільство: сутність, типи тенденції розвитку.

Еволюція уявлень про суспільство та його походження. Особливості суспільства як сукупності історично сформованих способів і форм взаємодії, і об'єднання (діяльності, відносин, поведінки, спілкування тощо) індивідів та їх груп. Теоретичні підходи при вивченні суспільства, його сутність, ознаки типи та тенденції розвитку. Соціологічний аналіз суспільства, основні поняття.

Тема 4. Соціологічна концепція особистості.

Соціологічний підхід до вивчення особистості: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Основні аспекти соціологічного аналізу особистості: елемент, система, об'єкт, суб'єкт. Соціологічний зміст понять "соціальний статус" і "соціальна роль", "соціальна норма". Основні підходи до визначення сутності соціалізації: Основні

компоненти процесу соціалізації: фактори, етапи, періоди, агенти. Соціальний тип особистості: базисний, реальний, ідеальний. Самоактуалізація особистості.

Тема 5. Соціалізація та стратифікація в суспільстві.

Соціалізація, предмет і об'єкт соціалізації. Основні її компоненти. Процес соціалізації суспільства. Особа як система соціальних статусей і ролей. Статус та роль лікаря в сучасному суспільстві. Сутність соціальної стратифікації, причини існування різних типів стратифікаційних систем. Ознаки нерівності в українському суспільстві. Основні соціальні інститути.

Тема 6. Соціальна поведінка та соціальний конфлікт

Визначення поняття поведінка. Соціальна поведінка, девіантна поведінка. Основні види девіантної поведінки. Девіантна поведінка (самогубство) за Е.Дюркгеймом. Поняття конфлікту. Параметри конфлікту: предмет, об'єкти, суб'єкти, конфліктна ситуація, інцидент. Структурна модель конфлікту: сторони конфлікту, мотиви конфлікту, позиції конфліктуючих сторін. Класифікація конфліктів. Міжгрупові конфлікти. Внутрішньо групові конфлікти. Конфлікти між особистістю і групою. Позитивні і негативні функції конфліктів у групі. Методи залагодження конфліктів. Стадії розвитку конфліктів.

Тема 7. Соціологія сім'ї.

Сім'я як об'єкт соціологічного вивчення, загальні основи та принципи шлюбу і сім'ї, взаємозв'язок сім'ї та суспільства, типи соціальних відносин характерні для сім'ї, фактори що визначають чисельність і структуру сімейної спільності, суспільні функції сім'ї, структура та особливості як соціального інституту та як малої соціальної групи, мотиви шлюбів та розлучень виникнення та подолання внутрішньо сімейних конфліктів, інтеграція та дезінтеграція шлюбу та сім'ї, типи та форми шлюбно-сімейних відносин тенденції та перспективи розвитку сім'ї, умови життя сім'ї, етапи життєвого циклу сім'ї, основні шляхи стабілізації сім'ї, демографічні процеси в суспільстві.

Тема 8. Соціальні причини захворювань та умови їх успішного лікування

Оточуюче середовище та його детермінованість соціальними чинниками та технологічним розвитком. Зв'язок між захворюваннями і соціально-економічною нерівністю. Професійні захворювання, вплив екологічних чинників на моделі здоров'я та хвороби. Соціальна технологія як своєрідне регулярне втручання у функціонування людського тіла, що призводить до його специфічних змін. Анорексія як соціальне явище. Глобалізація виробництва їжі.

Тема 9. Соціологічне дослідження: методологія та методика.

Що таке соціологічне дослідження. Етапи соціологічного дослідження. Види соціологічного дослідження. Соціальний моніторинг. Програма соціологічного дослідження. Теоретична частина програми та її зміст. Процедурно-методична частина програми конкретних соціологічних досліджень (КДС) та її зміст. Організація і проведення соціологічного дослідження. Застосування соціологічних досліджень в медицині.

Аналіз документів. Анкетне опитування. Опитування як метод пізнання соціальних явищ і процесів. Соціологічне інтерв'ю. Фокусоване групове інтерв'ю. Метод спостереження в соціології. Метод аналізу документів. Метод експерименту.

Статистика як інструмент обробки даних. Підготовка емпіричних даних до обробки та аналізу. Обробка і аналіз первинної інформації. Підсумковий документ аналізу соціологічної інформації.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		у тому числі			
		Аудиторні		СРС	Інд.
Л	Пр.				
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Основи економічної теорії та соціології					
Змістовий модуль 1. Економічна теорія					

Тема 1. Основи економічної теорії: Основні поняття та категорії	4	2	2	–	
Тема 2. Суспільне виробництво і відтворення. Економічне зростання	12	2	2	8	
Тема 3. Товарна організація виробництва і її роль в економічному розвитку суспільства. Виникнення, суть і функції грошей	4	2	2	–	
Тема 4. Теорія вартості і капіталу. Прибуток та норма прибутку. Диференціація капіталу та прибутку	4	2	2	–	
Тема 5. Ринкова система та механізм її регулювання. Охорона здоров'я в умовах ринку	11	2	2	7	
Тема 6. Фінансово-кредитна система. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні	4	2	2	–	
Тема 7. Суспільне відтворення у цілому	4	2	2	–	
Тема 8. Основні риси і тенденції розвитку світового господарства	2	–	2	–	
Разом за змістовим модулем 1	45	14	16	15	
<i>Змістовий модуль 2. Соціологія</i>					
Тема 9. Соціологія як наука про суспільство	9	2	2	5	
Тема 10. Історія розвитку соціологічних вчень.	9	2	2	5	
Тема 11. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку.	4	2	2	-	
Тема 12. Соціологічна концепція особистості.	4	2	2	-	
Тема 13. Соціальна поведінка та соціальний конфлікт	4	2	2	-	
Тема 14. Соціологія сім'ї. Соціологія медицини.	6	2	4	-	
Тема 15. Соціологічне дослідження: методологія та методика.	9	2	2	5	
Разом за змістовим модулем 2	45	14	16	15	
ВСЬОГО ГОДИН	90	28	32	30	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Основи економічної теорії та соціології		
<i>Змістовий модуль 1. Економічна теорія</i>		
1.	Основи економічної теорії: Основні поняття та категорії	2
2.	Суспільне виробництво і відтворення. Економічне зростання	2
3.	Товарна організація виробництва і її роль в економічному розвитку суспільства. Виникнення, суть і функції грошей	2
4.	Теорія вартості і капіталу. Прибуток та норма прибутку. Диференціація капіталу та прибутку	2
5.	Ринкова система та механізм її регулювання. Охорона здоров'я в умовах ринку	2
6.	Фінансово-кредитна система. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні	2
7.	Суспільне відтворення у цілому	2
<i>Змістовий модуль 2. Соціологія</i>		
8.	Соціологія як наука про суспільство	2
9.	Історія розвитку соціологічних вчень.	2
10.	Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку.	2

11.	Соціологічна концепція особистості.	2
12.	Соціальна поведінка та соціальний конфлікт	2
13.	Соціологія сім'ї.	2
14.	Соціологічне дослідження: методологія та методика.	2
Всього:		28

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Основи економічної теорії та соціології		
<i>Змістовий модуль 1. Економічна теорія</i>		
1.	Основи економічної теорії: Основні поняття та категорії	2
2.	Суспільне виробництво і відтворення. Економічне зростання	2
3.	Товарна організація виробництва і її роль в економічному розвитку суспільства. Виникнення, суть і функції грошей	2
4.	Теорія вартості і капіталу. Прибуток та норма прибутку. Диференціація капіталу та прибутку	2
5.	Ринкова система та механізм її регулювання. Охорона здоров'я в умовах ринку	2
6.	Фінансово-кредитна система. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні	2
7.	Суспільне відтворення у цілому	2
8.	Основні риси і тенденції розвитку світового господарства	2
<i>Змістовий модуль 2. Соціологія</i>		
9.	Предмет, структура та функції соціології.	2
10.	Історія розвитку соціології.	2
11.	Суспільство: типи та ознаки.	2
12.	Особливості соціологічного аналізу особистості.	2
13.	Соціальна поведінка. Конфлікт та методи його вирішення.	2
14.	Соціологія сім'ї.	2
15.	Соціологія медицини.	2
16.	Методи збору соціологічної інформації. Залік	2
Всього:		32

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Основи економічної теорії та соціології		
<i>Змістовий модуль 1. Економічна теорія</i>		
1.	Суспільне виробництво і відтворення. Економічне зростання	8
2.	Ринкова система та механізм її регулювання. Охорона здоров'я в умовах ринку	7
<i>Змістовий модуль 2. Соціологія</i>		
3.	Соціологічні закони і категорії.	5
4.	Вітчизняна соціологія.	5
5.	Підготувати анкету для соціологічного опитування.	5
Всього:		30

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
  - Участь у наукових конференціях.
  - Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
  - Підготовка відеопрезентацій тем відповідно до змісту навчальної програми.
  - Написання есеїв, рефератів.
  - Підготовка реферату у відповідності до запропонованої тематики:
1. Підходи до оплати інтелектуальної праці
  2. Особливості стратегії в оплаті праці лікарів.
  3. Проблеми викликані фіксованою оплатою праці медичних працівників і шляхи їх розв'язку.
  4. Прожитковий рівень, його структура та підходи до формування.
  5. Залежність попиту на охорони Здоров'я від рівня розвитку суспільства
  6. Залежність пропозиції на охорону Здоров'я від рівня розвитку суспільства
  7. Медична послуга і медична допомога – як дефініції ринкової економіки.
  8. Охорона здоров'я та інформація як формуючі чинники попиту споживачів.
  9. Специфіка взаємозв'язку між затратами на поліпшення здоров'я та отриманими результатами.
  10. Особливості попиту на охорону здоров'я
  11. Пропозиція медичної допомоги – її маркетингові особливості.
  12. Сегментація ринку в системі охорони здоров'я.
  13. Просування товарів на ринку охорони здоров'я
  14. Попит на профілактику захворюваності, як маркетингова категорія.
  15. Проблема рівності і справедливості у споживанні медичних послуг.
  16. Сучасні тенденції у витратах на охорону здоров'я в світі.
  17. Ринок робочої сили в системі охорони здоров'я та оцінка його можливостей.
  18. Посередницькі послуги в системі охорони здоров'я.
  19. Формування «Моди» на окремі медичні послуги.
  20. Монополія в системі охорони здоров'я – позитиви і недоліки.
  21. Проблеми мікроекономіки в системі охорони здоров'я.
  22. Проблеми макроекономіки в системі охорони здоров'я.
  23. Проблеми мегаекономіки в системі охорони здоров'я.
  24. Науково-технічні революції в медицині і їх віддалені результати.
  25. Вартість життя і виміри цієї вартості.
  26. Основні погляди на структуру соціології.
  27. Основи структурування соціологічного знання.
  28. Сучасні проблеми соціально-гуманітарного знання.
  29. Соціологія: як наука.
  30. Дискусії в соціологічній науці про предмет соціології.
  31. Місце соціології в системі суспільствознавства
  32. Г.Спенсер та його уявлення про світ.
  33. Історичний розвиток соціології (основні етапи)
  34. О.Конт як основоположник соціології.
  35. Соціологія медицини: основні етапи розвитку в Україні
  36. Суспільство: механізми розвитку та руйнування.
  37. Глобалізація та розвиток суспільства.
  38. Соціальні групи як об'єкти та суб'єкти соціальних взаємин.
  39. Студентство як соціально-професійна група: джерела формування та її роль в сучасному українському суспільстві.
  40. Рівень престижності професії лікаря та перспективи його змін.
  41. Основні підходи до проблеми особистості в історії соціологічної думки.
  42. Соціальна адаптація та її об'єктивні й суб'єктивні виміри.
  43. Особливості статусу і ролі жінки-лікаря та феміністичний рух у країнах Заходу.
  44. Концепція М.Вебера про сутність, джерела і тенденції розвитку соціальної нерівності.

45. Основні тенденції соціальної диференціації українського суспільства.
46. Культура та виховання.
47. Соціологічні трактування соціальної поведінки.
48. Впливи соціальної структури на здоров'я та здорову поведінку.
49. Культура та соціальні конфлікти.
50. Міжнаціональні та міжетнічні конфлікти та їх специфіка.
51. Соціологічне та соціальне дослідження.
52. Поняття і види соціологічного дослідження.
53. Програма і робочий план соціологічного дослідження.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Економічна теорія

1. Зародження економічної теорії і основні етапи її розвитку.
2. Предмет економічної теорії, її мета і функції.
3. Метод економічного аналізу.
4. Матеріальне виробництво. Продуктивні сили і виробничі відносини.
5. Спосіб виробництва. Суспільно-економічна формація.
6. Економічні категорії і економічні закони.
7. Суспільне виробництво і його основні фактори.
8. Суспільний продукт, його властивості і структура. Необхідний і додатковий продукт.
9. Економічне зростання і його типи.
10. Технологічні спроби виробництва. Науково-технічний прогрес.
11. Суть, основні риси і протиріччя науково-технічної революції.
12. Екологічні проблеми та шляхи їх вирішення.
13. Людина в економічній системі: головна продуктивна сила, суб'єкт виробничих відносин, кінцева мета виробництва.
14. Народонаселення як основа економіки, НТП та зміна місця і роль людини у виробництві.
15. Гуманізація виробництва.
16. Форми суспільного виробництва.
17. Товар і його властивості.
18. Виникнення, суть і функція грошей.
19. Інфляція та шляхи її подолання.
20. Закон вартості та його функції.
21. Розвиток теорії власності.
22. Суть капіталу.
23. Диференціація капіталу та прибутку.
24. Капіталістична та земельна рента.
25. Монополістичний капітал та його форми.
26. Особливості сучасної монополізації та її наслідки.
27. Власність як економічна категорія та конкретно-історична форма присвоєння матеріальних благ.
28. Різноманітність форм власності і діалектика їх змісту.
29. Сутність підприємства і умови його існування.
30. Підприємство, його суть, головні ознаки і особливості в умовах ринкової економіки.
31. Госпрозрахунковий (комерційний) тип організації діяльності підприємства та його основні принципи.
32. Затрати виробництва і підприємства.
33. Собівартість продукції та шляхи її зниження.
34. Ціноутворення і ціни в умовах ринку. Функції ринкової ціни.
35. Прибуток і рентабельність. Розподіл прибутку.
36. Трудовий колектив, техніко-економічна та соціально-економічна його сторони.
37. Заробітна плата, її функції, форми та системи.
38. Сімейні доходи: джерела формування і напрями використання сімейних доходів.

39. Соціальний захист населення в умовах ринкової економіки.
40. Ринок, його функції, структура.
41. Основні функції державного регулювання ринкової економіки, його форми та методи.
42. Суть і функції фінансів.
43. Державний бюджет.
44. Фінансування витрат на охорону здоров'я. економічні проблеми переходу до страхової медицини.
45. Суть і принцип організації кредиту. Кредитна система.
46. Суть акціонерного товариства.
47. Орендне підприємство в системі виробництва.
48. Основна мета і принцип управління економікою.
49. Управління основною ланкою економіки, особливості його в системі охорони здоров'я.
50. Самоуправління, розвиток демократичних започаткувань і принципів управління.
51. Відтворення: багатогранність процесу.
52. Сучасна структура економіки, її динаміка.
53. Нагромадження, його ефективність і напрями розвитку.
54. Теорія економічного циклу.
55. Аграрні відносини комплекс, його функції і структура.
56. Агропромисловий комплекс, його функції і структура.
57. Особливості інтенсифікації сільського господарства та її напрями.
58. Основні напрями аграрної реформи в Україні.
59. Світове господарство, його суть, об'єктивні основи становлення та особливості розвитку на сучасному етапі.
60. Форми сучасних міжнародних економічних зв'язків.
61. Проблема інтеграції економіки України в світове господарство.
62. Економічні аспекти глобальних проблем.

Змістовий модуль 2. Соціологія

1. Визначення предмету та об'єкту соціології.
2. Предмет соціології медицини.
3. Мікросоціологія та предмет її уваги.
4. Основні підходи до соціологічних проблем.
5. Соціологія медицини - одна з галузей соціології.
6. Функції соціології в суспільстві.
7. Основні школи і напрями в розвитку соціології.
8. Соціальний дарвінізм, його основні представники.
9. Поняття соціального факту в теорії Е.Дюркгейма.
10. Соціальні інститути, їх функції в суспільстві.
11. Медицина як соціальний інститут.
12. Соціальні спільності.
13. Громадянське суспільство, його інститути.
14. Сутність соціальної нерівності.
15. Поняття стратифікації, її основні системи.
16. Основні теорії стратифікації.
17. Визначення класів.
18. Соціальна особа.
19. Соціальні причини, що формують особу.
20. Визначення статусу. Види статусів.
21. Статуси та ролі лікаря і медсестри.
22. Статус і роль пацієнта.
23. Порівняльний аналіз статусів та ролей лікарів у різних країнах.
24. Роль. Типи ролей. Рольовий конфлікт.
25. Соціальна поведінка.
26. Теорія соціального обміну.
27. Визначення соціалізації. Контексти соціалізації.

28. Теорії розвитку особи.
29. Два підходи при вивченні соціалізації дорослих.
30. Процес соціалізації лікарів.
31. Агенти соціалізації.
32. Соціальні різновиди сім'ї.
33. Найбільш відомі концепції конфлікту.
34. Причини конфліктів. Типи конфліктів (за Дойчем).
35. Особливості виникнення та розв'язання конфліктів у системі охорони здоров'я.
36. Соціологічне дослідження, його дві сторони.
37. Методи збору соціологічної інформації.
38. Соціологічна анкета.
39. Експеримент як метод дослідження
40. Класифікація питань, що використовуються в анкетах.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- Розкривати предмет економічної теорії, її мету, функції економічної теорії, етапи розвитку економічної теорії.
- Володіти методами дослідження економічних процесів та економічних законів.
- Розкривати суть суспільного виробництва та аналізувати форми суспільного виробництва.
- Розкривати суть матеріального виробництва як основи життєдіяльності людського суспільства.
- Пояснювати виникнення прибутку та капіталу. Характеризувати суть ринкових відноси.
- Аналізувати особистість як соціальну істоту, її статуси, роль та стан в суспільстві.
- Розкривати сутність соціальної поведінки та соціального конфлікту, функції та особливості соціальної поведінки.
- Вміти проводити міні соціологічні анкетування та опитування.
- Складання таблиць, схем для наочного представлення теоретичного матеріалу;
- Вирішення тестових завдань та ситуаційних задач.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Початковий – контроль знань студентів здійснюється переважно в усній формі на початку вивчення курсу або перед вивченням нової теми з метою з'ясування загального рівня знань.

Поточний контроль проводиться з метою з'ясувати рівень знань та умінь студентів з теми практичного заняття. Передбачає усне опитування, виконання тестових завдань і вирішення ситуаційних задач. Поточний контроль на практичних заняттях проводиться з метою виявлення готовності студентів до занять у таких формах:

- опитування (бліцопитування) та перевірка (вибіркова або фронтальна) теоретичних знань та практичних навичок.
- фронтальна перевірка готовності студентів до заняття;
- письмові відповіді на окремі запитання практичного заняття;
- письмова (до 20 хв.) контрольна робота;
- тестовий контроль.

Проміжний – здійснюється на практичних заняттях і має дві цільові функції: перевірку засвоєння студентами основних теоретичних з курсу, а також стимулювання поглибленого вивчення програмного матеріалу. Даний вид контролю здійснюється на основі спеціально підготовлених питань, відповіді на які свідчать не тільки про якість знань певного розділу курсу, а й про те, як студент вміє використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань, складання кросвордів, проблемних таблиць тощо.

Підсумковий – здійснюється у формі заліку після закінчення вивчення всього курсу «Основи економічної теорії та соціології». Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Підсумковий контроль засвоєння навчальної дисципліни ««Основи економічної теорії та соціології»» проводиться на 16-му практичному занятті після завершення змістових модулів 1, 2. Залік виставляється тим студентам, які засвоїли навчальний матеріал з навчальної дисципліни з врахуванням поточної навчальної діяльності, виконання індивідуальної роботи та знань теоретичних питань до заліку.

Залік виставляється на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуальних завдань – 200 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для навчальної дисципліни «Візуальна психодіагностика». При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах є однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і містять контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем навчальної дисципліни з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, **але не більше 200 балів**.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до заліку, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі, з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студенту лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 5-10 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну роботу і виконання індивідуальних завдань діяльність не може перевищувати 200 балів.**

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. У зв'язку з відсутністю підсумкового контролю з навчальної дисципліни, види самостійної роботи студентів не повинні передбачати самостійне вивчення студентами окремих тем занять.

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою, які потім конвертуються в бали, залежно від кількості тем у модулі, таким чином:

Розподіл балів за поточну діяльність

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*	
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання					
			5	4	3	2	5	4	3	2		
Модуль 1 90/3,0	2 (№№ 1-2)	16	12,5	9,3	7,5	0	0	0	0	0	0	120

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті: $200 = 16 \times 12,5$ (без ІСРС).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: $120 = 16 \times 7,5$ (без ІСРС).

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижче наведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	зараховано
Від 150 до 179 балів	
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	не зараховано

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Оцінка з дисципліни «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але які не отримали оцінку «зараховано». Ця категорія студентів має право на перескладання заліку.

Оцінка «F» виставляється студентам, які набрали відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення дисципліни.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Базова:

1. Гіденс Е. Соціологія. К., 2000. 587 с.
2. Городяненко Г. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр "Академія", 2002. 560 с.
3. Камінська Т. М. Основи економічної теорії: підручник (I-IV р. а.). Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2-е видання. 2018. 232 с.
4. Ларіна, Т. Ф. Основи економічної теорії: навчальний посібник. – Харків: ФОП В. П. Тарасенко, 2015. 310 с.
5. Мочерний С. В. Економічна теорія. Київ: «Академія». 2015. 656 с.
6. Пічі В. М. Соціологія: Курс лекцій. К.: "Заповіт", 2004. 298 с.
7. Семененко В., Коваленко Д., Бугас В. Основи економічної теорії. Посібник. Центр навчальної літератури. 2019. 428 с.
8. Слубська А. Я., Тимофієва М. П., Павлюк О. І., Осипенко В. А. Соціологія. Навчально-методичний посібник для студентів які навчаються для здобуття ступеня молодшого бакалавра, бакалавр./ Чернівці: Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», 2020. 148 с.

19.2. Додаткова:

1. Erikson R., Goldthorpe J/H/ The Constant Flux. Oxford: Clarendon Press, 1992.
2. <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/662/1/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F.pdf>
3. Lipset S.M., Bendix R. Social Mobility in Industrial Society. - Berkeley: University California Press, 1959.
4. Амджадін Л. Трансформаційні зміни інституту сім'ї та шлюбних відносин в українському суспільстві: гендерний аналіз. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2007. № 3. С. 60-75.
5. Андреева Г. М. Социальная психология. М., 2000.
6. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (політекономія. мікроекономіка. макроекономіка) [Електронний ресурс]: Навчальний посібник. Київ, 2009.
7. Корнійчук Л. Я. Історія економічних учень. Київ: видавництво КНУ. 2002.
8. Литвинова О. Н., Коломийчук В. С. Основи економічної теорії. Львів: Тріада плюс, 2004. 340 с.
9. Матеріали науково-практичної конференції "Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні" // Український соціум. 2004. № 3 (5).
10. Матусевич В. Соціальний інститут: Функція, генеза, структура // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 4.
11. Медіна Т. Сексуальна функція молодшої української сім'ї // Соціологія.: теорія, методи, маркетинг. 2002. № 2.
12. Огаренко В. М., Малахова Ж. Д. Соціологія малих груп. К., 2005.
13. Перегуда Є.В. Соціологія: начальний посібник К.: КНУБА, 2012. 140 с.
14. Ручка А. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навч. посіб. К., 2006.
15. Шульгін М. О. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
16. Акад. НАН України. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. 2015 р. 301 с.
17. Ворона В, Шульга М. Українське суспільство 1992-2008. Соціологічний моніторинг. К., 2008.

18. Уорнер Л. Социальный класс и социальная структура. Социология: хрестоматия для вузов. М., 2003.
19. Шевчук В. Соціально-демографічні особливості розвитку сім'ї в сучасних умовах. Праця і зарплата. 2009. № 13. С. 8-9.
20. Шульга М. О. Метаморфози українського суспільства. Коментарі соціолога. К., 2003.

20. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ – (moodle.bsmu.edu.ua)
2. Сайт Буковинського державного медичного університету - (www.bsmu.edu.ua)
3. Сайт кафедри психології та соціології БДМУ – (psychology.bsmu.edu.ua)
4. http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy/files/Chernysh_Soc_04.pdf
5. http://www.knuba.edu.ua/doc/politic/lec_socio.pdf
6. <http://pidruchniki.com/sotsiologiya/>
7. <http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova.html>
8. https://vk.com/doc32118743_234367409?hash=c7422bf31a31187b4c&dl=91a1e46d601b327bb5
9. <http://www.subject.com.ua/sociology/picha/index.html>
10. <http://textbooks.net.ua/content/category/40/91/46/>

21. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. **Потапова Лідія Борисівна** – викладач фахового коледжу Буковинського державного медичного університету;
2. **Служька Анна Ярославівна** – кандидат філософських наук, викладач фахового коледжу Буковинського державного медичного університету.